

Koillismaan puutoimialan kehittämishjelma

Loppuraportti

28. huhtikuuta 2020
Tekijä: Koukkula Tanja

Koillismaan puutoimialan kehittämishjelma

Loppuraportti

Sisällysluettelo

1.	HANKKEEN PERUSTIEDOT	2
2.	YHTEENVETO HANKKEESTA	2
3.	HANKKEEN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄT	3
3.1.	HANKKEEN LÄHTÖKOHTA JA TARPEET	3
3.2.	HANKKEEN TAVOITTEET	4
3.3.	HANKKEEN KOHDERYHMÄT	4
4.	HANKKEEN TOTEUTUS.....	5
4.1.	TOIMENPITEET JA TAPAHTUMAT	5
4.2.	AIKATAULU	6
4.3.	TOTEUTUKSEN ORGANISAATIO.....	6
4.4.	KUSTANNUKSET JA RAHOITUS	7
4.5.	RAPORTOINTI JA SEURANTA	8
4.6.	TOTEUTUSOLETUKSET JA RISKIT	8
4.7.	YHTEISTYÖKUMPPANIT	9
5.	YHTEENVETO TULOKSISTA JA JATKOTOIMENPITEET	9
6.	ALLEKIRJOITTAJA JA PÄIVÄYS	10
	LIITTEET.....	10
	SUUNNITELLUN PUU MATKAILURAKENTAMISESSA –SEMINAARIN OHJELMA	10

1. Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi ja tunnus	Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma, hankekoodi A74834
Vastuuviranomainen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Ohjelma	Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020, Suomen rakennerahasto-ohjelma
Toimintalinja	Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen
Hankkeen toteutusaika	1.4.2019 – 30.4.2020
Hankkeen hakija	Koillis-Suomen kehittämisyritys Naturpolis Oy
Hankkeen vastuhenkilö	Jari Hentilä
Sähköpostiosoite	jari.hentila@naturpolis.fi
Puhelinnumero	0400 393 797
Hankkeen projektipäällikkö	Tanja Koukkula
Sähköpostiosoite	tanja.koukkula@naturpolis.fi
Puhelinnumero	040 676 4016

2. Yhteenveto hankkeesta

Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma –hankkeen taustalla on halu tukea metsäklusteria, joka on tärkeä työllistäjä Koillismaalla. Metsä- ja puutoimialan toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen sekä tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden yhteistyön lisääminen nähdään merkittävämpänä elinvoimaisuutta lisäävänä tekijänä, jolla voidaan tukea toimialan yritysten liiketoiminnan kehittymistä.

Hankkeen tavoitteena oli perustaa puutoimialalle toimialaryhmä ja käynnistää sen toimista, rakentaa toimialaryhmän ja ulkopuolisen asiantuntijatyön avulla Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma sekä hakea toimintaan hyviä käytäntöjä muualta. Toimialaryhmän tärkeimpänä tavoitteena oli määritellä ja sopia toimialan yhteiset tavoitteet ja ne ensimmäiset toimenpiteet, mitä halutaan edistää lähivuosien aikana.

Hankkeen tärkeimpiä konkreettisia toimenpiteitä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi olivat hankkeesta ja sen toiminnasta tiedottaminen aktiivisesti koko hankkeen ajan, asiantuntijapalveluiden hankinta, yrityshaastattelut, toimialan yhteiset keskustelutilaisuudet, yritysvierailut sekä tutustumismatkat koti- ja ulkomaankohteisiin.

Näiden toimenpiteiden, etenkin yhteisten keskustelujen ja tapaamisten seurauksena syntyi Koillismaan metsä- ja puutoimialan toimialaryhmä, Northern Forest & Wood ry, jonka toiminnalle luotiin yhteinen visio, tavoitteet sekä toiminta- ja rahoitusmalli.

Yhteistyössä toimialaryhmän sekä muiden toimialan yhteistyötahojen kanssa koostettiin Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma, johon on kirjattu toimialan yhteiset keskeiset kehittämiskohteet ja –teemat tuleville vuosille. Jatkossa kehittämisohjelmaa päivitetään, ylläpidetään ja sen toteutumista seurataan Northern Forest & Wood ry:n toimesta.

Kehittämisohjelmaa tukevana pohjatyönä ja yritysten yhteistoiminnan ja oman kehittämistyön aktivoimiseksi sekä verkostoitumisen edistämiseksi käytiin tutustumassa Kuhmon Woodpolikseen sekä Saksan-Itävallan alueella sijaitseviin metsä- ja puutoimialan yrityksiin, joiden toiminta oli samankaltaista hankkeen kohdeyrityksien kanssa.

3. Hankkeen lähtökohta, tavoitteet ja kohderyhmät

3.1. Hankkeen lähtökohta ja tarpeet

Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelmassa on määritelty Koillismaan (Kuusamo ja Taivalkoski) painopistealoiksi matkailu, metsäklusteri, luonnontuoteala ja alkutuotanto sekä teollisuus. Metsäklusteriin luetaan elinvoimaohjelmassa kuuluvaksi mm. metsä ja saha-teollisuus sekä puun jatkojalostus. Metsäklusterin tavoitteena on toimialan yritysten tuottavuuden, työllistävyyden ja kansainvälisyyden kehittyminen sekä Koillismaan metsien tehokas, järkevä ja ekologinen monikäyttö puunjalostuksen, energiantuotannon, virkistyskäytön sekä aluetalouden vahvistamiseksi. Jatkojalostusta ja bioenergiaratkaisuja kehitetään tuotekehityksen ja tutkimusyhteistyön avulla. Haasteena tässä on tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan fyysinen etäisyys Koillismaalta ja alueen yrityksistä. Etenkin pienillä yrityksillä on korkea kynnys olla yhteydessä kaukana oleviin tki-toimijoihin, varsinkin kun alueen sisäisten yritysten välinen yhteistoiminta toimialan kehittämiseksi on vähäistä. Myös etäisyys toimialan yritysten päämarkkina-alueista muodostaa haasteensa yritysten tehokkaalle toiminnalle, jota kuitenkin yhteistyön lisäämisellä, verkostoitumisella ja tki-yhteistyön kautta voidaan jatkossa paremmin tukea.

Matkailu on viime vuosina kasvanut nopeasti ja toimiala on osannut hyödyntää myös julkista rahoitusta moniin eri kehittämishankkeisiin. Vahva yritys ja toimialaa yhdistävä toimija on Ruka-Kuusamo Matkailu ry. Metsäklusteri on Koillismaalla matkailun ohella tärkeä työllistäjä ja elinkeinoelämän peruspilari, mutta metsäklusterissa yhteistä kehittämistoimintaa ei ole juurikaan ollut. Metsäalan toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen on merkittävin alueen elinvoimaisuutta lisäävä tekijä, jolla voidaan tukea yritysten liiketoiminnan kehittymistä. Koillismaalla on puutoimialalla pitkät perinteet, vahvaa osaamista ja menestyviä yrityksiä, joiden toiminnan kehittämistä ja kasvua halutaan tukea.

Kuusamon kaupunginjohtajan aloitteesta järjestettiin 5.9.2018 puutoimialalle keskustelutilaisuus, jonka jälkeen Naturpolis Oy ja KSAK Oy kartoittivat Kuusamossa puutoimialan yritysten kehittämistarpeita syyskuu 2018 – tammikuu 2019 välisenä aikana. Lisäksi järjestettiin toimijoiden yhteinen kehittämistyöpaja 24.1.2019, johon osallistui noin 30 henkilöä eri yrityksistä ja muista organisaatioista. Tilaisuudessa ulkopuolisina asiantuntijoina olivat Suomen metsäkeskus, Luonnonvarakeskus ja VTT. Kehittämistyöpajassa kerättiin puutoimialan yritysten kehittämistoiveita teemoittain. Teemoissa olivat vetäjinä metsäkeskuksen, Luonnonvarakeskuksen sekä VTT:n asiantuntijat, sekä Naturpolis Oy:n ja KSAK Oy:n asiantuntijat.

Kartoituksessa ja työpajoissa nousi esille selkeä tarve toimialan yhteiselle kehittämistyölle. Kehittämis-kohteiksi nousivat mm.

- ✓ tki-toiminnan kehittäminen (esim. painumattoman hirren ja muiden paikallisten tuotteiden kehittäminen, digitalisaation hyödyntäminen metsä- ja puutoimialalla, puutuoteteollisuuden sivuvirtojen jalostaminen alueella)
- ✓ puutoimialan yhteistoiminnan kehittäminen ja yritystoiminnan keskittäminen mahdollisesti myös fyysisesti jollekin tietylle alueelle
- ✓ hiilijalanjälki ja ympäristöviestintä metsä- ja puutoimialalla
- ✓ matkailun ja puutoimialan yhteistyön kehittäminen
- ✓ myynnin ja viennin kehittäminen
- ✓ toimialan yhteinen imagomarkkinointi ja rekrytointikampanjat
- ✓ osaamisen ja koulutuksen kehittäminen vastamaan yritysten toimintojen ja prosessien parantamiseen sekä koulutus- ja rekrytointitarpeisiin.

Puutoimialan kehittämisohjelma rakennettiin näiden samojen suunnitteluvaiheessa esiinnoitettujen teemojen mukaisesti, ja koulutustarpeet ovat osa kehittämisohjelmaa.

3.2. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli perustaa puutoimialalle toimialaryhmä ja käynnistää sen toiminta, rakentaa toimialaryhmän ja ulkopuolisen asiantuntijatyön avulla Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma sekä hakea toimintaan hyviä käytäntöjä muualta. Toimialaryhmän tärkein tehtävä oli määrittellä ja sopia toimialan yhteiset tavoitteet ja ne ensimmäiset toimenpiteet, joita halutaan edistää lähivuosien aikana. Tavoitteena oli myös luoda toimialaryhmän toiminnalle ja rahoitukselle hankeaikana toimintamallit, etsiä kumppanuusosapuolia ja edistää yhteistyöverkoston syntymistä.

Hankkeessa tavoitellut tulokset:

1. Puutoimialaryhmän toiminnan käynnistys ja organisointi
2. Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma
3. Tutustumismatkat tärkeisiin kohteisiin koti- ja ulkomailla

3.3. Hankkeen kohderyhmät

Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä olivat Kuusamon ja Taivalkosken metsäklusterin yritykset. Metsäklusteriin luetaan kuuluvaksi mm. metsä- ja sahateteollisuus sekä puun jatkojalostus. Lisäksi kohderyhmään kuuluivat arvoketjun toimijat laajemminkin, mm. puutuoteteollisuusyritykset ja muut yritykset, joilla on liittymäpintoja metsäklusterin yrityksiin, kuten talonrakennus, kuljetusyritykset, insinööritoimistot jne. Myös Metsähallitus, Kuusamon yhteismetsä ja metsänhoitoyhdistys ovat merkittäviä metsäklusterin toimijoita, jotka oli oleellista huomioida klusterin yhteistoiminnan kehittämisessä.

Hankkeen välillisiä kohderyhmiä olivat Kuusamon kaupunki ja Taivalkosken kunta, koulutus- ja kehittämisorganisaatiot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset sekä kansalliset puutoimialan kehittämistoimijat, vientiohjelmat ym., joiden kanssa varsinaista kohderyhmää pyritään myös jatkossa verkostoimaan.

4. Hankkeen toteutus

4.1. Toimenpiteet ja tapahtumat

Tiedottaminen: Hankkeen ensimmäisinä toimenpiteinä syksyllä 2019 paikallisia yrityksiä ja yhteistyökumppaneita tiedotettiin hankkeen toiminnan alkamisesta, sen tavoitteista ja suunnitelluista toimenpiteistä. Yhteistyöyrityksiä ja –tahoja kartoitettiin ja kontaktoitiin pääasiassa Kuusamon ja Taivalkosken alueella. Hankkeen toiminnasta tiedotettiin koko hankeajan myös paikallisessa lehdistössä. Yritysten lisäksi projektipäällikkö tiedotti myös muita hanketoimijoita ja yhteistyökumppaneita hankkeen toiminnasta laajasti niin Koillismaalla kuin koko Suomenkin alueella. Etenkin KSAK Oy:n hallinnoiman PuuEdu Koillismaa –hankkeen projektipäällikön kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä koko hankkeen toteutuksen ajan

Asiantuntijapalvelut: Hankkeen asiantuntijapalvelut hankittiin ostopalveluna, koska tehtävä oli osaaikainen ja vaati huomattavan määrän asiantuntemusta. Ensimmäisten toimenpiteiden joukossa aloitettiin myös hankkeen asiantuntijapalveluiden kilpailutus ja valinta. Kilpailutuksen voitti ProFor Oy, Jussi Joensuu, jonka kanssa tehtiin työnjako hankkeen ajalle asiantuntijan ja projektipäällikön tehtävien kesken.

Yrityshaastattelut: Toimialaryhmän koostaminen ja yhteisten kehittämisteemojen kartoitus aloitettiin lokakuussa 2019 yrityksiin lähetetyllä kyselylomakkeella ja yrityshaastatteluilla. Yrityshaastatteluihin osallistui yhteensä 16 henkilöä kymmenestä puutoimialan yrityksestä. Koska puunkorjuu- ja kuljetusalan yritykset ovat yksi tärkeä osa puun matkalla kannolta jatkojalostukseen, myös heidän näkökulmansa haluttiin ottaa huomioon. Koillismaan alueen puunkorjuu- ja kuljetusalan yrityksille toteutettiin sähköinen kysely kehittämistarpeiden teemalla yhteistyössä Koneyrittäjien liiton kanssa.

Keskustelutilaisuudet: Syksyn aikana järjestettiin kaksi Puutoimialan aamukahvit – keskustelutilaisuutta, johon osallistui marraskuussa yhdeksän henkilöä kuudesta eri yrityksestä ja joulukuussa seitsemän henkilöä kuudesta eri yrityksestä. Aamukahvitilaisuuksien tavoitteena oli käydä läpi yrityshaastatteluiden perusteella tehty kooste alan kehittämisteemoista ja –toimenpiteistä sekä työstää ja jatkojalostaa niitä yhdessä. Näistä kehittämisteemoista ja -toimenpiteistä syntyi Koillismaan puutoimialan kehittämishjelma. Puutoimialan aamukahvitilaisuuksien aikana keskusteltiin ja työstettiin myös toimialaryhmän virallista muotoa ja sen toimintamallia. Yrityksillä oli yhteinen halu ja näkemys siitä, että metsä- ja puutoimialan toimialaryhmä tulee virallistaa yhdistysmuotoiseksi, joten kehittämisteemojen ja -toimenpiteiden lisäksi aamukahvitilaisuuksissa käsiteltiin myös tulevan yhdistyksen toiminnan tavoitteita, tarkoitusta ja sääntöjä.

Yritysvierailut: Talven aikana järjestettiin kolme yritysvierailua paikallisten metsä- ja puualan toimijoiden kesken. Yritysvierailujen tarkoituksena oli tutustua yritysten tuotteisiin ja toimintaan etenkin siitä näkökulmasta, miten yhteistyötä voitaisiin kehittää paikallisesti. Yritysvierailut toteutettiin Pölkky Oy:ssä, Kuusamo Hirsitalot Oy:ssä sekä Puustamo Oy:ssä.

Koronapandemian vuoksi muutamia jo sovittuja yritysvierailuja jouduttiin perumaan ja siirtämään. Peruuntumiset koskivat Kero Hirsitalot Oy:n yritysvierailua sekä Posion kunnan Soukkavaaran puunjalostuskäytössä olleeseen kiinteistöön tutustumista. Posion kunnan hallinnoiman Soukkavaaran monitoimilaisen yrityspuiston esiselvityshankkeen tavoitteena on selvittää konkreettisimmat vaihtoehdot mitä ja miten Soukkavaaran alueella kannattaisi lähteä kehittämään. Koska kiinteistö on ollut aiemmin puunjalostuskäytössä, sen tarjoamat mahdollisuudet Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma –hankkeeseen osallistuvien yritysten toiminnan laajentamiseen kiinnostavat yrityksiä.

Tutustumismatkat: Koillismaan puutoimialan yritysten yhteistyön lisäämiseksi, verkostoitumisen edistämiseksi sekä yritysten aktivoimiseksi kehittämistyöhön on tavoitteena hakea mallia hyvistä jo toimivista käytännöistä niin Suomesta kuin myös ulkomailta. Oppia ja mallia tarvitaan esimerkiksi toimivista ratkaisuksista, joilla puutoimialan yritysten yhteistyöllä on löydetty keinoja edistää vähähiilisyttä, parantaa logistiikkaa, hyödyntää sivuvirtoja, vähentää raaka-ainehukkaa tai löydetty uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Hankkeen aikana toteutettiin kaksi opintomatkaa; Kuhmon Woodpolikseen sekä Saksan ja Itävallan alueelle, josta löytyy samankaltaisia yrityksiä kuin hankkeen kohderyhmän yritykset.

Seminaarit: Yhteistyössä Metsäkeskuksen ja Digipoliksen kanssa suunniteltiin Puu matkailurakentamisessa –seminaari, jonka oli määrä toteutua Oivangin Lomakartanossa 23.4.2020. Seminaarin oli tarkoitus olla myös hankkeen loppuseminaari, mutta tapahtuma jouduttiin perumaan koronapandemian takia. Järjestäjien kesken on kuitenkin sovittu, että seminaari pyritään järjestämään syksyllä 2020 tilanteen niin salliessa.

4.2. Aikataulu

Hankkeen alkuperäinen toteutusaikataulu oli 1.4.2019 – 31.3.2020.

Hankkeelle haettiin, ja myönnettiin, tammikuussa jatkoaikaa 30.4.2020 saakka. Perusteena jatkoajan hakemiselle oli, että alueen puutoimialan yritykset olivat olleet aktiivisesti mukana yhteistyössä ja hanke oli käynnistynyt hyvin alkuperäisen aloitusajankohdan viivästyisestä huolimatta. Hankkeessa oli toteutettu hankesuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotka aloituksen viivästyisestä johtuen saatiin käyntiin elokuussa 2019. Myös hankkeen budjetti mahdollisti jatkoajan hakemisen.

4.3. Toteutuksen organisaatio

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy on Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan omistama seudullinen kehittämissyhtiö, jonka päätehtäviä ovat yrityskehittäminen, aluekehittäminen ja alue-markkinointi. Yhtiö on perustettu vuonna 2005. Toiminta-aikanaan yhtiö on hallinnoinut kymmeniä kehittämishankkeita sekä osallistunut lukuisiin muiden toimijoiden hankkeisiin.

Metsä- ja puutoimiala on yksi Koillismaan merkittävimmistä toimialoista ja elinvoimaohjelman painopisteistä. Naturpolis Oy:llä on alan kehittämisestä näkemystä ja kokemusta sekä toimivat yhteistyöverkostot niin alueen yrittäjiin kuin kehittämis- ja koulutusorganisaatioihin, tutkimuslaitoksiin ja korkeakouluihin.

Hankkeen vastuullinen toteuttaja oli Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy, jossa hankkeen toteutuksesta vastasi projektipäällikkö Tanja Koukkula. Projektisihteerinä toimi Kirsti Pitkänen. Projektipäällikkö teki töitä hankkeelle täyspäiväisesti ja projektisihteerinä osa-aikaisesti erillisen työaikakirjanpidon mukaisesti.

Hankkeelle asetettiin ohjausryhmä, joka ohjasi ja seurasi hankkeen toteutusta. Ohjausryhmä ei ollut vastuussa hankkeen toteuttamisesta, vaan vastuu oli tuensaajalla eli Naturpolis Oy:llä. Ohjausryhmän jäsenet toimivat projektin ja sen keskeisten yhteistyökumppaneiden/rahoittajien välisenä kontaktipintana sekä linkkinä omaan organisaatioonsa. Ohjausryhmä ohjasi projektin toteutumista projektisuunnitelman mukaisesti, käsitteli tulokset sekä käsitteli ja hyväksyi loppuraportin.

Ohjausryhmän kokoonpano:

Jäsen (suluissa varajäsen)	Jukka Kihlman (Vesa Turpeinen)	Naturpolis Oy
	Ari Jokinen (Pekka Peiponen)	KSAK Oy
	Rami Nissema (Arto Tolonen)	Metsähallitus
	Jarkko Tammi (Jari Karsikko)	Kuusamon kaupunki
	Petteri Virranniemi (Pekka Tuovinen)	Pölkky Oy
	Kaarle Päivärinta (Jarno Päivärinta)	Kaluste Päivärinta Oy
	Jukka Mursu (Heikki Ojaniemi)	Muovitontalo.fi
Asiantuntijat:	Tanja Koukkula, projektipäällikkö	Naturpolis Oy
	Kirsi Kuosku	Naturpolis Oy
	Kirsti Pitkänen	Naturpolis Oy
Rahoittajan edustaja:	Heikki Laukkanen	Pohjois-Pohjanmaan liitto

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui viisi kertaa hankkeen aikana. Viimeinen kuudes päätöskokous pidetään toukokuussa 2020 hankkeen jo päättyttyä Microsoft Teams –kokouksena koronapandemian takia.

4.4. Kustannukset ja rahoitus

Taulukossa nähdään hankkeen hyväksytty rahoitussuunnitelma sekä toteutunut rahoitus. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 79.893 euroa. Pohjois-Pohjanmaan liiton myöntämä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja valtion rahoitusosuus oli 70 %, 55 925 eur ja alueen kuntien osuus 30 %, 23 968 eur.

Kustannuslaji	Rahoitussuunnitelma	Toteutuma
Palkkakustannukset	38 220 eur	38 220 eur
Ostopalvelut	32 500 eur	32 500 eur
Kone- ja laiteinvestoinnit	0 eur	0 eur
Muut kustannukset	0 eur	0 eur
Flat rate	9173 eur	9173 eur
Kustannukset yhteensä	79 893 eur	79 893 eur
Tulot	0 eur	0 eur
Nettokustannukset yhteensä	79 893 eur	79 893 eur
Kustannukset yhteensä	79 893 eur	79 893 eur

4.5. Raportointi ja seuranta

Hankkeen toimintaa toteutettiin hankesuunnitelman mukaisesti yhdessä hankeyritysten kanssa ja seurattiin ohjausryhmässä. Lisäksi projektipäällikkö antoi ohjausryhmälle sähköpostitse kolme tilannekatsausta hankkeen etenemisestä ja toimenpiteistä ohjausryhmän kokousten lisäksi. Ohjausryhmän kokouksissa käytiin läpi mm. projektin toteutumista toiminnan ja talouden osalta sekä tulevien toimenpiteiden toimintasuunnitelmia ja mahdollisia muutostarpeita.

Ohjausryhmän kokouksista pidettiin pöytäkirjaa juoksevalla numeroinnilla. Pöytäkirjat allekirjoitettiin ohjausryhmän puheenjohtajan ja sihteerin eli hankkeen projektipäällikön toimesta. Koillismaan puutoimialan kehittämisohjelma -hankkeen ohjausryhmä kokoontui kuusi kertaa, josta yksi oli Teams-kokous. Lisäksi hanke raportoi Naturpolis Oy:n hallitukselle sekä Seudulliselle kehittämisyöryhmälle.

Hankkeen seurantatiedot tallennettiin sähköiseen EURA2014 –asiointipalveluun hankkeen loppuraportin yhteydessä.

4.6. Toteutusoletuksien ja riskien

Hanke toteutui hankesuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisesti.

Hankkeen tavoitteiden toteutumiseen liittyvät riskit tiedostettiin jo hankkeen suunnitteluvaiheessa, joten niihin osattiin varautua. Mahdollisiksi riskeiksi arvioitiin epäonnistunut toimialaryhmän perustaminen, kehittämisohjelman epäonnistuminen sekä se, ettei toimialan yhteinen kehittämisohjelmaan pohjautuva hankesuunnitelma valmistu.

Epäonnistunut toimialaryhmän perustaminen nähtiin hankkeen suurimpana riskinä. Tästä syystä toimialaryhmän perustamiseen hankittiin avuksi pätevä asiantuntija. Toimialaryhmään voi liittyä myös hankkeen päätyttyä, joten kaikkia alan toimijoita ei tarvinnut saada kerralla ryhmään mukaan. Toimialaryhmän

muodostumista ja toiminnan käynnistymistä seurattiin aktiivisesti sekä projektipäällikön että ohjausryhmän toimesta.

Kehittämishjelma oli keskeisin tulos hankkeessa, joten kehittämishjelman epäonnistuminen nähtiin myös suurena riskinä. Hankkeeseen palkattiin projektipäällikkö, jolla oli suuri vastuu siitä, että kehittämishjelma valmistuu aikataulussa. Lisäksi toimialaryhmyöskentelyä ohjaava asiantuntija osallistui kehittämishjelman laadintaan aktiivisesti. Ohjelmasta ei tehty liian raskasta, vaan siitä haluttiin helposti päivitettävä ja ketterä työkalu, johon sekä yritykset että julkinen sektori voivat sitoutua. Siksi oleellisten osapuolten sitouttaminen kehittämishjelman laadintaan oli kriittistä. Kehittämishjelman valmistelutyötä ja valmistumisen aikataulua seurattiin tiiviisti Naturpolis Oy:ssä sekä ohjausryhmän toimesta.

Kehittämishjelmaan pohjautuviin jatkohankkeisiin liittyvänä riskinä nähtiin se, ettei yhteistä hankesuunnitelmaa saada tehtyä. Mikäli toimialaryhmyöskentely olisi epäonnistunut tai kehittämishjelmaan ei oltaisi löydetty yhteisiä näkemyksiä tai mikäli yritykset eivät olisi halunneet sitoutua yhteiseen kehittämishankkeeseen, olisi ollut riski, ettei kehittämishanketta voida suunnitella.

4.7. Yhteistyökumppanit

Tilaisuuksiin ja yrityshaastatteluihin osallistuneet yritykset: EVO, Ikipuu Kuusamo, Insinööri-toimisto Oikarainen Oy, Kaluste Päivärinta Oy, Kero Hirsitalot Oy, Kohiwood Oy, Kuusamo Hirsitalot Oy, Koivurinteen taimitarha, Tunturirakennus Oy, Oiva Kaivu Oy, Puustamo Oy, Pölkky Oy.

Muut yhteistyötahot: Kuusamon Yhteismetsä, Metsänhoitoyhdistys Koillismaa, Metsähallitus, Metsäkeskus, Kemin Digipolis Oy, PuuSuomi –verkosto

Yhteistyö muiden hankkeiden kanssa: Bioproduct Investments in Kuusamo Region, Naturpolis Oy, Export Factory for BioForestry, Suomen Metsäkeskus, PUUEDU Koillismaa, KSAK Oy, Teolliset kehittämissympäristöt -klusteri, ForestIn, Kemijärvi, METKO, Lapin AMK, Puuta seinästä siltaan, Metsäkeskus, Soukkavaaran esiselvityshanke, Posion kunta.

5. Yhteenveto tuloksista ja jatkotoimenpiteet

Hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin.

Hankkeessa käynnistetty toimialaryhmän toiminta tulee jatkumaan rekisteröitynä yhdistyksenä, Northern Forest & Wood ry:nä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää Koillismaan alueella puutuote- ja metsäalan yhteistoimintaa, alan vetovoimaa ja kehitystä sekä toimia edunvalvojana. Yhdistys vastaa jatkossa kehittämishjelman toteutuksesta ja päivityksestä.

Hankkeen aikana alueen yritysten kanssa on rakennettu Koillismaan puutoimialan kehittämishjelma, johon on määritelty toimialan tärkeimmät kehittämiskohteet tuleville vuosille. Ensimmäisenä ja tärkeimpänä toimialan kasvua ja kansainvälistymistä tukevana kehittämiskohteena ohjelmassa on noussut esiin tarve yhteiselle kestäväälle ja vastuulliselle toimialamielikuvan luomiselle sekä alueellisen arvoketjun

esiintuomiselle. Yhteistyön lisääminen tätä kautta edesauttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksien kehittymistä, kansainvälistymistä, investointimahdollisuuksia sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toimintaa.

Tähän asti yritykset ovat toimineet yksittäin, jolloin kehittämistoimenpiteet ja kansainvälistyminen ovat olleet erityisesti pienten yritysten haasteina. Kuitenkin nämä pienet yritykset ovat tärkeitä alihankkijoita sekä lisäarvon tuottajia paikallisessa arvoketjussa. Alueella nähdäänkin, että erikokoisten yritysten ja arvoketjun eri osien yhteistyöllä voidaan nostaa paikallisesti puun jalostusarvoa, parantaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomahdollisuuksia sekä kehittää yritysten osaamista ja kansainvälistymismahdollisuuksia.

Käynnissä oleva ilmastokeskustelu vaikuttaa metsä- ja puutoimialaan, jolla on tarve pystyä kertomaan ilmastovaikutuksista sekä kestävästä toimintatavoista kannolta jatkajalosteisiin asti. Koillismaalla panostetaan erityisesti kestäväan matkailuun ja pyritään profiloitumaan muutenkin kestäväna ja luontoarvoihin panostavana alueena. Kestävyysteemoissa erityisesti puutoimiala ja matkailu voivat tukea toinen toistansa.

Monet metsä- ja puutoimialan yrityksistä kärsivät tällä hetkellä osaavan työvoiman saatavuusongelmista. Alan tunnettuutta ja houkuttavuutta on lisättävä, jotta alueella olevia nuoria saadaan koulutautumaan ja hakeutumaan metsä- ja puutoimialalle. Lisäksi on huomioitava myös työvoiman saatavuuden alueellinen näkökulma, sillä työvoimaa Koillismaalle tarvitaan myös alueen ulkopuolelta, jolloin paitsi toimialan myös työpaikkojen sijaintialueen on näyttäydettävä houkuttelevana muualta tulevien työntekijöiden näkökulmasta.

6. Allekirjoittaja ja päiväys

Kuusamossa 13.5.2020

Tanja Koukkula

projektipäällikkö

Liitteet

Suunnitellun Puu matkailurakentamisessa -seminaarin ohjelma

PUU MATKAILU- RAKENTAMISESSA

SEMINAARIN OHJELMA, puheenjohtajana toimittaja Markku Laukkanen

- 8.30 Tervetulokahvi, ilmoittautuminen ja hankkeisiin tutustuminen
- 9.00 Avaussanat
Kuusamon kaupunginjohtaja, Jouko Manninen
Ruka-Kuusamo Matkailu ry, toimitusjohtaja Mats Lindfors
- 9.40 Koillismaan puutoimialan kehittämissuunnitelma –hankkeen tulosten esittely
Naturpolis Oy, projektipäällikkö Tanja Koukkula
- 10.00 Puurakentaminen osana metsäbiotaloutta
Metsäkeskus, metsäbiotalouskoordinaattori Timo Pisto
- 10.20 Miksi puurakentamista pitää ja kannattaa edistää?
Kansalliset vähähilisyys- ja kiertotaloustavoitteet
Ympäristöministeriö
- 10.40 Massiivipuu ja korkealuokkainen matkailuarkkitehtuuri
Oulun yliopisto, tohtorikoulutettava, SAFA arkkitehti Matti Lakkala
- 11.00 Hirren ympäristöseloste
Pölkky Oy, talousjohtaja Kari Mieltunen
- 11.30 Lounas (omakustanteinen) ja hankkeisiin tutustuminen
- 12.30 Pudasjärven Hirsikaupunki -brändi rakentuu puulle
Pudasjärven kaupunki, kaupunginjohtaja Tomi Timonen
- 12.50 Metsien käsittelyn ja matkailun yhteensovittaminen
Metsähallitus, Lapin aluejohtaja Kirsi-Marja Korhonen
- 13.20 Kuntien mahdollisuus edistää puurakentamista
Metsäkeskus, projektipäällikkö Janica Mäyrä, Puuta seinästä siltaan -hanke
- 13.40 Älykäs loma-asuntoalue puurakentamisen vauhdittajaksi
Muuan Oy, arkkitehti Olli Metso
- 14.00 Puun hyvinvointivaikutukset – kooste tutkimusartikkeleista
Audiomedia Oy, toimittaja Markku Laukkanen
- 14.20 Iltapäiväkahvit ja hankkeisiin tutustuminen
- 14.50 Ekosysteempipalvelut ja kestävä liiketoiminta - näkymä tulevaisuuteen
Metsäkeskus, johtava biotalouden asiantuntija Juhani Pyykkönen
- 15.10 Seminaarin yhteenveto ja loppusanat
Markku Laukkanen
- 15.20 Oivangin Lomakartanon yritys esittely ja ympäristöön tutustuminen
Oivangin Lomakartano Oy, Heikki Kilpelänaho
- 16.00 Tilaisuus päättyy

